

Kina, Ryssland och Ukraina

Artiklarna nedan handlar om relationerna mellan Kina och Ryssland, samt Kinas inställning till kriget i Ukraina. Den första av artiklarna är skriven innan Putin träffade Kinas president Xi Jinping i Uzbekistans huvudstad Samarkand den 15 september. Den andra artikeln är skriven efteråt och redovisar resultatet av toppmötet.

Martin F 19/9 2022

Innehåll

Kriget i Ukraina: Kina låtsas inte längre vara neutralt	1
Kina och Ryssland: Kraftigt ökad handel, men försiktigt och egennyttigt kinesiskt stöd	2
Lästips.....	4

Kriget i Ukraina: Kina låtsas inte längre vara neutralt

Arnaud Vallerin

Libération, 15 september 2022

Och tänka sig att chefen för EU:s diplomati, Josep Borrell, i mars pläderade för att Kina skulle inta en position som ”medlare” i den rysk-ukrainska konflikten. Tämmligen vågat gick han så långt som att förklara att ”det var enda alternativet”. Förutom att detta innebar att helt strunta i den politik av non-intervention, som varit Kinas kännetecken sedan 1949 har det nu också helt omintetgjorts av uttalanden av nummer tre i den kinesiska hierarkin.

”USA och Nato har hotat Ryssland vid dess portar och ställt det mot väggen. Det är då bara helt naturligt att Ryssland replikerar med att försvara sina grundläggande nationella intressen. Kina förstår fullkomligt Ryssland och har på olika sätt bistått landet”, sade Li Zhanshu, ordförande i Nationella folkkongressens ständiga utskott.

Vi kan lämna därhän att detta uttalande gör våld på sanningen och att denna konflikt långt ifrån att vara någon ”replik på hot från USA och Nato” framför allt är ett angreppskrig och en ockupation som Ryssland inledde i Ukraina, inte den 24 februari utan redan 2014. Li Zhanshus utspel har åtminstone en förtjänst: den undanröjer allt tal om någon kinesisk pseudo-neutralitet, en uppfattning som varit i svang det senaste halvåret.

Klarspråk

Uttalandet innebär att det nu är klarspråk från kinesisk sida. Och att de senaste månadernas dimridåer upphör (position i fem punkter, de fyra uppgifterna, osv) där man idisslat plattheter om respekt för ”alla länders suveränitet och integritet”, ”en fredlig lösning på krisen”, försvar av ”gemensam säkerhet” eller ”en konstruktiv roll för FN:s säkerhetsråd”. Som bara var en illustration av det officiella dubbelspelet.

Li Zhanshus uttalande innebär att Beijing nu klart sluter upp bakom Moskva. Kina har inte fördömt den ryska operationen, medan man däremot inte avhållit sig från kritik av de västliga sanktionerna mot Moskva och vapenleveranserna till Kyiv. De senaste månaderna har Kina

ökat köpen av rysk olja och därmed bidragit till att minska verkningarna av sanktionerna. Är det innebörden av Li Zhanshus formulering om att Kina ”på olika sätt bistått Ryssland”?

Konferens i Samarkand

Medan motsättningarna med USA växer, framför allt kring Taiwan, spelar kineserna kortet om strategisk enhet med ryssarna. Och det är något som ryssarna gärna vill höra. ”Dt går inte att isolera Ryssland”, försäkrade Vladimir Putin vid ett stort ekonomiskt forum i Vladivostok förra veckan. Vid samma tillfälle lovordade Li Zhanshu ”den helt nya nivå” av förtroende och samarbete mellan de båda länderna.

Putin har välkomnat ”den växande rollen” för Asien-Stilla havsområdet och väntas återkomma till detta vid toppmötet med Organisationen för Shanghai-samarbetet, som inleddes den 15 september i Samarkand i Uzbekistan, en viktig stad på den gamla Sidenvägen. Kinas president Xi Jinping kommer där att göra sitt första framträdande utomlands sedan pandemin startade 2020. De båda härskarna väntas träffas på tu man hand under denna konferens, där även ledare för fyra länder i Centralasien, Indien, Pakistan och Iran deltar. Som fallet också var i början av februari i Beijing i samband med öppnandet av vinter-OS. I en gemensam deklARATION talade man där om ”en ny era” i de internationella relationerna. Det var före kriget och som innebar att Beijing ett tag ägnade sig åt att dölja sina kort.

Översättning: Björn Erik Rosin

Kina och Ryssland: Kraftigt ökad handel, men försiktigt och egennyttigt kinesiskt stöd

Nathalie Guibert

Le Monde, 17 september 2022

Handeln mellan Kina och Ryssland har ökat kraftigt under sommaren, men Beijing oroar sig för internationella sanktioner.

Hur långt är Kinas president Xi Jinping redo att gå till stöd för sin ”gamle vän” Vladimir Putin, som han träffade på tu man hand den 15 september i Samarkand, Uzbekistan? Den kinesiske ledaren försäkrade att Kina ”var redo att medverka till att ge Ryssland dess roll som stormakt”. Konkret sker detta sedan i somras genom en kraftig ökning av handelsutbytet mellan de båda länderna i ett läge då rysk ekonomi sviktar under internationella sanktioner.

Men stödet från Beijing präglas av stor försiktighet

Kina importerade ryska varor till ett värde av 72,9 miljarder dollar, till stor del fossil energi, mellan januari och augusti: en ökning med 50 procent jämfört med samma period under fjol-året. Samtidigt har ”Kinas export till Ryssland, redan före kriget på vertikal uppgång, fortsatt att öka för att accelerera under juli och augusti, enligt kinesisk statistik”, framhåller François Godement, Asienexpert vid *Institut Montaigne* i Paris.

Mellan januari och augusti ökade den således med 9,4 procent jämfört med året innan till en total summa på 44,2 miljarder dollar. Borta är den tillbakagång som kunde konstateras de första veckorna av kriget i Ukraina: Kinas export har återfått den nivå den hade före den ryska invasionen.

”Kina visar prov på en pragmatisk inställning. Man levererar vad som går för att hålla sin partner flytande, samtidigt som man ser till att inte utsätta sig för ytterligare ekonomisk turbulens i ett läge när man själv har stora problem på hemmaplan”, säger François Chimits, forskare vid *Mercator Institute for China Studies* i Berlin.

Tryck från USA

Enligt François Godement accelererade de fysiska och ekonomiska kontakterna i maj i ett läge då Kina för övrigt skärpte sin hållning mot USA. ”På valutamarknaden i Moskva exploderade handeln med rubel och renminbi [Kinas valuta], ett tecken på att något händer på det kommersiella området. Sen är det alltid så att Kinas hållning beträffande Västs sanktioner, som man av princip fördömer, präglas av en blandning av att utnyttja tillfällena och för-siktighet”, säger Godement.

Och på det området är tycket hårt från USA:s sida. I juni lade USA till 25 kinesiska företag på sin egen lista över sanktioner mot företag som sålt elektronisk utrustning till Ryssland.

Energin står i centrum för detta asymmetriska handelsutbyte mellan de båda länderna. Vid Ekonomiskt Forum i Sankt Petersburg i juni slöts ett avtal om att öka volymen av rysk gas via gasledningen *Power of Siberia 1*. Förverkligandet av ytterligare en infrastruktur av det slaget pågår. ”Av pragmatiska skäl vägrar Kina att låta sig dras in i konkurrens med Europa på grund av Ryssland”, säger François Godement. Men Kina köper mer gas och bygger upp sina oljereserver. Och betalar till hälften i rubel till hälften med egen valuta, utan att det för den skull handlar om några gåvor till Moskva.

Vad Kina får betala för olja och gas är inte fastställt med säkerhet, men bedömare talar om rabatter på mellan 20 och 50 procent. Gazprom försörjer Kina till lägre pris än någon annan kund, med undantag för Belarus. ”Avtalet mellan de båda är mycket fördelaktigt för Kina och Ryssland har därmed blivit landets viktigaste leverantör av olja”, säger François Godement. Kina gör för övrigt goda affärer genom att exportera vidare en del av den ryska gasen till Europa och nu till ett högt pris via ett femtiotal tankers med flytande gas.

”Kina fyller därmed den lucka som OECD:s och G7:s sanktioner lett till för Ryssland”, säger François Chimits. Enligt honom kan man sedan sommaren konstatera ”en kraftig ökning av kinesisk export som substitution: lastbilar, bilar, halvledare, jordbruksutrustning, aluminium, stål”. Beträffande halvledare har kinesisk export tagit ett stort skutt framåt på 340 procent mellan mars och augusti, enligt *Merics* (Mercator Institute for China Studies).

Moskva fick vända sig till Beijing sedan leveranserna från USA stoppats och anpassat moderkorten till sin industriella utrustning till kinesisk, mindre effektiv, programvara. ”Även om den är långsammare och mer energislukande än sina motsvarigheter från Intel eller AMD räcker det för att kunna navigera på webben och på kontoret” säger experterna på *Merics*. ”Men den kinesiska exporten räcker ändå inte för att täcka ryska behov, vilket gjort att ryssarna varit tvungna att sätta in programvara avsedd för vanlig konsumtion i vapen-systemen.”

Kinesiska konglomerat som SMIC förnekar att man sålt några av sina produkter till Ryssland. ”Men små producenter gör det endera för att de befinner sig under USA:s radar eller för att de är mindre beroende av OECD-länderna”, säger François Chimits.

För EU och USA är det mycket svårt att kunna kontrollera. C4ADS, en amerikansk NGO, visade det i en studie publicerad i juli: mellan 2014 och 2022 har China Poly Group, ett företag under sanktioner, levererat 268 laster av datachip avsedda för flygplan, radar eller laboratorieutrustning till det största ryska företaget inom försvarsindustrin, Almaz-Antei.

Olust i den privata sektorn

”Även om Kina står för en form av kompensation för sanktionerna är det svårt att bedöma omfattningen och kvaliteten på den”, säger François Chimits. Kina har visat stor ovilja att direkt finansiera ryska företag eller investera i dem. I sin septemberrapport döljer inte *Klubb Valdaj*, en grupp företagare och experter närliggande Kreml, sin oro över kinesernas åter-

hållsamhet, även om man också slår fast att den västliga anti-ryska fronten inte påverkar det bilaterala strategiska samarbetet och att ”den ryska marknaden förblir attraktiv för kinesiska industriföretag”.

Enligt *Klubb Valdaj* har rädslan för sanktioner fått de största kinesiska bankerna – framför allt Kinas industri- och handelsbank samt Kinas centralbank – att begränsa finansiering av köp av ryska tillgångar. Allmänt kan man konstatera en nedgång för investeringarna i ”den nya Sidenvägen”, president Xis lika politiska som ekonomiska internationella projekt – under första halvåret och Ryssland ingår i de länder som fått uppleva ett totalt stopp.

Endast ett fåtal kinesiska företag har fullständigt lämnat Ryssland. Bara DJI, tillverkare av civila drönare som också uppskattas av militären, har meddelat att man inte längre säljer något av sin utrustning till vare sig Moskva eller Kyiv, ett tecken på en viss obehagskänsla inom den privata sektorn i Kina. *Klubb Valdaj* beklagar också den minskade närvaron av kinesiska teknologiföretag. ”Informationsteknologi och ekonomisk teknologi har drabbats mest och det har lett till konsekvenser framför allt för bilindustrin och oljesektorn”, heter det i rapporten. ”Minskningen av bilimport från Kina har också kommit som en obehaglig överraskning”, heter det vidare. Enligt rapporten har bilköp från Kina sjunkit från 191 miljoner dollar före invasionen till 32 miljoner dollar.

Vid flera tillfällen de senaste månaderna har Vladimir Putin uppmanat Xi Jinping att ge mer hjälp: han anser tydligen att Kinas ekonomiska stöd till sin strategiska samarbetspartner inte riktigt svarar mot den vänskap ”utan gränser”, som de båda ledarna lovade varandra i februari. Men bedömningen bland observatörerna är att stödet ändå kommer att bestå. För, säger François Godement, ”Kina är ute efter att dra fördel av stödet till Ryssland för att vinna terräng i frågan om Taiwan och skärpa det ideologiska innehållet i sin utrikespolitik inför kommunistpartiets kommande kongress. Kreml försöker för närvarande utnyttja detta och snålar inte med stödet till Kina när det gäller Taiwan.”

Översättning: Björn Erik Rosin

Lästips

Nicolas Ruisseau: [Ryssland under sanktionerna: ”Det blir svårare och svårare”](#)
[Rysk gasexport strypps, medan väst letar efter andra alternativ](#) (artikelsamling)
[Ryssland, Kina, USA, Indien och det nya kalla kriget](#)

Svenska massmedia om toppmötet:

Aftonbladet: [Putin hyllar ”nytt maktcentrum” i Asien](#)

DN: [Putin hyllar ”nytt maktcentrum” i Asien](#)

Expressen: [Putin hyllar ”nytt maktcentrum” i Asien](#)

SvD: [Putin hyllar ”nytt maktcentrum” i Asien](#)

(OBS Samtliga tidningar har samma artikelrubrik. DN- och SvD-artiklarna kan vara låsta)